

СТАНОВИЩЕ
ЗА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД НА
КОНСТАНТИНА НАПОЛЕОН ЛИЛИ

От проф. д-р Венетка Иванова Кацарска

ОТНОСНО: дисертационен труд на тема: „Приложение на новите слухови технологии в ранната интервенция на деца със слухови нарушения” за придобиване на образователната и научна степен „Доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика)

АВТОР: Константина Наполеон Лили

НАУЧЕН РЪКОВОДИТЕЛ: Доц. д-р Катя Дионисиева

Становището е изготвено в изпълнение на Заповед № 1062 от 10.06. 2022 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски”, Благоевград.

Общо представяне на процедурата и на докторанта

Университетското образование и професионалното развитие на Константина Наполеон Лили са свързани със Специалната педагогика. Завършила е успешно и магистърска степен по Специална педагогика в Югозападния университет „Неофит Рилски”, Благоевград. Докторант е в същия български университет. Притежава и добър педагогически опит от обучението на гръцки ученици.

Актуалност на изследването

Приемам темата за актуална, разглеждайки я в общия контекст на засиления интерес и търсенията на специалистите, особено на тези в Гърция, на ефективни технологии, условно разделяни на традиционни и нетрадиционни, за справяне с последиците от слуховите нарушения.

Становището е изготвено в изпълнение на Заповед № 1062 от 10.06. 2022 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски”, Благоевград.

Общо представяне на процедурата и на докторанта

Университетското образование и професионалното развитие на Константина Наполеон Лили са свързани със Специалната педагогика. Завършила е успешно и магистърска степен по Специална педагогика в Югозападния университет „Неофит Рилски”, Благоевград. Докторант е в същия български университет. Притежава и добър педагогически опит от обучението на гръцки ученици.

Актуалност на изследването

Приемам темата за актуална, разглеждайки я в общия контекст на засиления интерес и търсенията на специалистите, особено на тези в Гърция, на ефективни технологии, условно разделяни на традиционни и нетрадиционни, за справяне със слуховите нарушения.

Обща характеристика и съдържателна оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд съдържа 147 страници. Структурата включва: Въведение, четири глави, Заключение, Списък на използваната литература и Приложения. Приятно впечатление прави включването в списъка на използваната литература на 99 научни труда на автори, публикувани на латиница, на гръцки и на български език.

Целта на изследването е фокусирана върху „... влиянието на кохлеарните импланти върху развитието на езика и допълнителния ефект от времето на диагностициране и имплантиране”. В перспективен план докторантката подчертава ползата от изследването по отношение на

използването на резултатите за обосноваването на „по-цялостен и интегриран подход при използването на кохлеарни импланти”.

Разглеждането на общите теоретични въпроси е разделено в две глави. В първата глава се разглеждат глухотата, слуховите нарушения и кохлеарните импланти. Втората е посветена на образователните и езикови проблеми при кохлеарна имплантация. По мое мнение, въпросите и в двете глави са добре изяснени. Докторантката демонстрира умения за научен анализ и за открояване на релации между вече осъществени научни постижения на други автори и тезите на докторантката.

Положителна оценка заслужава и изясняването на процедурата на експерименталното проучване. Докторантката има ясна концепция за проучването. Отделено е място на методологическите концепти. Формулирани са 11 изследователски въпроси, чийто отговори докторантката си поставя за цел да търси. Би могло те да се редуцират и да се представят по-глобално. Например, 2-я и 5-я и 9-я изследователски въпрос, както и 7-я и 11-я въпрос биха могли да се обединят.

За целите на експерименталното изследване е съставен Въпросник. Докторантката умело се е ориентирала към извличане на въпросите от утвърдени скали с висока степен на валидност. Въпросникът е предварително тестван.

Броят на изследваните ученици е 114. Всички са гръцки деца от начални класове от всички области на префектура Атика и Солун. Анализът на данните е осъществен със статистически софтуер SPSS, версия 24. С конкретни данни докторантката отговаря последователно на 11-те изследователски въпроса. На базата на получените резултати са направени и обосновани изводи.

Оценка на Автореферата и научните публикации на кандидата

Авторефератът е подготвен в съответствие с изискванията и в обобщен вид представя дисертационния труд.

Научните публикации са три. Техният брой, съответства на изискванията. Всички са самостоятелни и са пряко свързани с темата на дисертационния труд. Публикувани са в периода 2018 – 2021 г.

Научни приноси

Приемам, че дисертационният труд определено съдържа научни приноси, но тяхното формулиране би могло да се прецизира, за да звучат като пряко произтичащи от осъщественото от докторантката изследване.

Критични бележки

На места текстът на Автореферата е добре да се редактира с цел избягване на изрази като ”лечение на проблема”, „изследването да допринесе към познанията” и др. Полезно е изследователските въпроси да се представят в по-обобщен вид, а приносните моменти е да се прецизират.

Препоръка: Препоръчвам в бъдещи научни изследвания да се изследва влиянието на различните фактори, посочени в настоящата докторска дисертация не само поотделно, но и обособени като групи.

Заключение В заключение, приемам че като цяло дисертационният труд е подготвен в съответствие съществуващите изисквания за придобиване на ОНС „Доктор”. Това ми дава основание да дам своя положителен вот за присъждането на Константина Наполеон Лили образователната и научна степен „Доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

София, 31.09. 2022 г.

Подпис:

(Проф. д-р Венетка Ив. Кацарска)